

Verslag Utrecht2040 netwerkbijeenkomst

Vrijdag 1 maart 2013

Programma

9:30-10:00	Opening door Mariette Pennarts, gedeputeerde Strategie van de provincie Utrecht
10:00-11:30	Parallele werksessies
11:30-12:30	Plenaire terugmelding en bespreking vervolgactiviteiten door Joris Hogenboom, voorzitter van de kerngroep van het Netwerk Utrecht2040.
12:30-13:30	Lunch

1. Opening Marriëtte Pennarts, gedeputeerde Strategie provincie Utrecht

De ontwikkeling van de strategie Utrecht2040 begon in 2008. Een duurzame en aantrekkelijke regio in 2040; dat is het lonkend perspectief. Maar daar moeten we wel wat voor doen. In 2009 hebben een groot aantal partners uit de regio daarom de strategie Utrecht2040 bekrachtigd. Deze netwerkpartners realiseren hun eigen doelstellingen via het netwerk.

In 2012 is een groep partners uit het netwerk bij elkaar gekomen om richting te geven aan de verdere ontwikkeling van het netwerk, gericht op de uitvoering van projecten die bijdragen aan wezenlijke transities naar een duurzame en aantrekkelijke provincie Utrecht. Dit heeft geleid tot een lijst van sleutelprojecten waar de komende tijd op ingezet zal gaan worden.

De rol van de provincie Utrecht is momenteel anders dan in de beginfase. In de beginfase was de provincie vooral initiatiefnemer. Nu wil de provincie vooral een betrokken deelnemer zijn. Een aantal zaken zal de provincie actief blijven faciliteren, zoals de duurzaamheidsprijs. Ook de nieuwe Staat van Utrecht, die in 2014 uitkomt, zal onder de hoede van de provincie blijven.

Bijzonder ontwikkeling in de regio Utrecht momenteel is de oprichting van de Economic Board Utrecht. De koppeling tussen de EBU en Utrecht2040 is heel kansrijk met betrekking tot het exploreren van maatschappelijke opgaven.

2. Joris Hogenboom, Voorzitter kerngroep Utrecht2040 netwerk

Utrecht2040 gaat de volgende fase in. Analyses van urgente opgaven zijn gemaakt en de doelen voor de lange termijn zijn bepaald. De stip op de horizon is dus gezet. Nu is het tijd om met elkaar aan de slag te gaan. In de kerngroep is hier de afgelopen maanden de richting voor bepaald.

Er gebeurt al heel veel in de regio, we beginnen niet bij nul. Maar er zijn wel belemmeringen om van klein naar groot te gaan. Utrecht2040 heeft hele ambitieuze doelstellingen. Het gaat om grote transities waarvan we denken dat het netwerk daartoe in staat is door krachten te bundelen en projecten te verbinden. De kerngroep heeft hier de afgelopen tijd goed over nagedacht. We zijn gekomen tot een aantal sleutelprojecten. Projecten waar al energie op zit bij netwerkpartners, die behapbaar zijn en binnen kortere tijd concrete resultaten kunnen laten zien. Sommige projecten lopen al langer en andere staan juist nog aan het begin. Belangrijk principe voor deze projecten is: er moet wat inzitten, het moet iets opleveren. Er zijn ook veel kansen voor dwarsverbanden tussen (doelen van) projecten, zowel inhoudelijk als procesmatig. Door uitwisseling creëren we synergie en worden successen gedeeld. Bij elkaar zetten we met deze projecten grote stappen in verduurzaming van de provincie. Vandaag starten we met vijf projecten en bespreken we met elkaar hoe we in deze projecten tot een effectieve aanpak kunnen komen.

3. Terugkoppeling werksessies

Transitiepad naar 10% duurzame energie in 2020 (trekker: Natuur en Milieufederatie Utrecht)

Tijdens de werksessie over de versnelling van duurzame energieproductie in de provincie Utrecht hebben verschillende aanwezigen een pitch gehouden over de ontwikkelingen en kansen die zij zien op dit vlak.

De aanwezigen waren het eens dat er veel meer en sneller kan dan de ontwikkelingen die we nu zien op het gebied van duurzame energieproductie. Een aantal deelnemers pleitte vooral voor investeren in de meer grootschalige projecten, om meters te maken. Anderen betoogden dat het een en-en verhaal is: ook kleinschalige duurzame energie, bv zonnepanelen, zijn nodig in de transitie én vanwege de bewustwording. Gezien de aard van de provincie ligt het voor de hand kansen te zoeken in stedelijk gebied, hoewel energieproductie juist ook goed ingepast kan worden op het platteland.

De deelnemers zagen te veel versnippering tussen partijen die zich inzetten voor duurzame energie, en teveel wielen die steeds uitgevonden worden. Het zou beter zijn om de krachten te bundelen en informatie uit te wisselen. Zeker omdat veel businesscases nu niet uitkomen terwijl dat misschien wel kan. Met name particuliere klanten moet een makkelijk, betrouwbaar product aangeboden worden en hebben behoefte aan voorlichting. De overheid heeft een belangrijke rol te spelen om met name de grotere projecten tot realisatie te helpen.

De tijd was te kort om in de werksessie al tot concrete projecten of afspraken te komen. Trekker Lot van Hooijdonk zal na een belronde met een aantal aanwezigen één of meer voorstellen ontwikkelen ten behoeve van een vervolgbijeenkomst. Het zou mooi zijn als dan ook een financiële instelling kan aansluiten.

A12 Centraal - Integrale ontwikkeling A12-zone (trekkers: KvK/Provincie Utrecht)

De werksessie A12 Centraal werd bezocht door een grote, diverse groep mensen, zoals ingenieurs, bewoners, en vertegenwoordigers van kennisinstellingen en Rijkswaterstaat.

Na een korte inleiding door de KvK en de provincie Utrecht (trekkers van het private en publieke spoor), gingen de deelnemers verdeeld over drie tafels met elkaar in gesprek. Aan de hand van 6 thema's (economie, verstedelijking & leefkwaliteit, bereikbaarheid, waterveiligheid, landelijk gebied en energie) werd de deelnemers gevraagd om doelen te formuleren die zij graag in of voor het gebied gerealiseerd zouden willen zien. Deze werden geplaatst op een tijdlijn, met 2020 en 2040 als ijkjaren. Vervolgens werd besproken of deze doelen volledig gedekt werden door een vooraf door bureau H+N+S opgestelde set "A12-zone principes". Deze principes kunnen de basis vormen voor het formuleren van concretere doelen voor ontwikkeling van de A12-zone. Belangrijke conclusies uit de werksessie zijn onder meer dat de langetermijnvisie vraagt om ontwikkeling van de verblijfswaarde van het gebied, en dat bereikbaarheid, doorstroming en ontsluiting vandaag de dag al vragen om een integrale aanpak. De A12-zone principes werden op onderdelen aangevuld. Afsproken is dat de conclusies van deze bijeenkomst worden meegenomen in het vervolg en dat de aanwezige partijen ook bij vervolgbijeenkomsten een bijdrage willen leveren. De vragen die gesteld worden aan de rest van het netwerk zijn:

- Welke ambities van uw organisatie kunnen mogelijk gerealiseerd worden door het initiatief voor de A12-zone?
- Welke koppelingen ziet u tussen de door u uitgevoerde project(en) en het initiatief voor de A12-zone?

Aanpak leegstand vastgoed (trekkers: KvK/Provincie Utrecht/Twynstra Gudde/Royal HaskoningDHV)

Leegstaand vastgoed is van alle tijden en kan op een bepaald moment weer bruikbaar en waardevol worden, zoals de Maya tempels in Midden-Amerika. De problematiek en de belemmeringen voor transformatie van leegstand zijn in het algemeen wel bekend, waardoor in het project is gekozen voor een praktische benadering. Tijdens de werksessie is aan de hand van een aantal concrete gevallen van leegstand in de regio bekeken wat de meest aansprekende voorbeelden zijn. Er zijn vier gevallen geselecteerd waar groepjes in de komende maanden mee aan de gang gaan om er weer leven in te krijgen. Hierbij is een mooie mix ontstaan van binnenstedelijke en decentrale locaties. De belangrijkste conclusie uit de werksessie is dat er al veel initiatieven en studies zijn voor leegstaand vastgoed en dat het behalen van aansprekende resultaten nu het belangrijkste is. Ze kunnen een voorbeeld vormen voor andere bebouwing op een terrein of inspiratie bieden voor elders. Elk groepje gaat de komende tijd met een concrete case aan de slag. In juni komt de groep weer bij elkaar voor een tussenstand, om

vervolgens tijdens de najaarsbijeenkomst resultaten te kunnen melden. De vraag die voor de komende tijd aan het netwerk gesteld wordt is het ter beschikking stellen van kennis.

CO2-reductie en energiebesparing in de bestaande bouw (trekker: Hogeschool Utrecht)

Utrecht heeft hoge ambities op gebiedsniveau. De voorraad woningen blijkt langzaam te veranderen. De strategie om de bestaande voorraad te verduurzamen verschilt. Ook de effecten van de strategie op de ambitie verschillen. De uitdagingen zijn ook verschillend. Toch zijn er al een aantal grote programma's uitgevoerd, zoals Blok voor Blok en Meer met minder. Leren van eerdere ervaringen is belangrijk. Het gaat daarbij om het maken van meters en om de grote sprongen.

De werksessie is ingegaan op welke doelstelling we willen realiseren, welke aanpak daarvoor nodig is en welke alliantie daarvoor nodig is.

De doelstelling voor de komende decennia is de bestaande bouw netto energieneutraal maken, waarbij het gaat om de primaire energievraag (alles wat door de meter gaat). Een integrale benadering is hierin belangrijk, waarbij zowel naar woningbouw, als utiliteitsbouw als gebiedsmaatregelen wordt gekeken. De ene categorie is namelijk beter inzetbaar voor besparing, terwijl de andere categorie juist kansen biedt voor opwekking.

Een open en dynamische aanpak is hierbij belangrijk. Programma's moeten aansluiten bij processen die al lopen en iedereen moet kunnen meedoen. Daarbinnen kan gestreefd worden naar diversificatie en maatwerk.

Hiervoor zijn verschillende partijen nodig:

- Vragers: woningcorporaties, vve's, bewonersverenigingen en particulieren
- Aanbieders: kennisinstellingen, (objectieve) adviseurs, ondernemers en aannemers
- Regelgeving: provincie, gemeente
- Financiers: Triodos, Rabobank, hypotheekverstrekkers

Concrete vervolgstappen zijn om uit te zoeken welke actoren in Utrecht (en daarbuiten) actief zijn op dit gebied en welke middelen/tools er nodig zijn om plannen uit te werken. In een vervolgbijeenkomst worden deze actoren bij elkaar gebracht.

Centrum voor Innovatief Vakmanschap: Technologie in Zorg, Zorg in Technologie (trekker: ROC Midden-Nederland)

ROC Midden Nederland heeft het Centrum Innovatief Vakmanschap Technologie in de Zorg (CiV) gepresenteerd. Gekoppeld aan het Topsectorenbeleid van de regering en in opdracht van het bedrijfsleven worden innovaties in de praktijk direct gekoppeld aan het onderwijs, zodat de studenten van ROCMN State of the Art opgeleid worden. Het onderwijs wordt verzorgd in de praktijk door deskundige medewerkers van het bedrijf, docenten van ROC Midden volgen deze ontwikkelingen in de praktijk gelijktijdig. Er bestaat een nauwe samenwerking met de Hogeschool Utrecht.

Projecten zijn reeds gestart of staan in de startblokken, zoals check it / PAZIO, waarbij ROCMN zelf een proeftuin is om extra begeleiding van eigen studenten te moderniseren en te optimaliseren. Een ander project is het toepassen van beeldzorg in de thuissituatie. Zowel de klantvraag als gewijzigde wet- en regelgeving vereisen aanvullende of andere werkprocessen in de cliëntdienstverlening.

Tijdens de presentaties zijn vele vragen gesteld over het MBO, de verschillende opleidingsniveaus en de samenwerking met bedrijven. Specifiek ten aanzien van 'check it' zijn opmerkingen gemaakt over het verder uitwerken van het programma 'check it' door o.a. ouders/verzorgers en de gemeenten (bijv. leerplicht) te betrekken.

De vraag aan het netwerk is om te reflecteren op dit initiatief CiV van ROC Midden Nederland, en als er zich belangrijke ontwikkelingen voordoen, is het verzoek het mbo-onderwijs er direct het onderwijs te betrekken.

4. Overige projecten

Sommige sleutelprojecten zijn niet aan de orde geweest in een werksessie. Hieronder een korte toelichting op deze projecten.

Elektrisch woon-werkverkeer (trekker: Royal HaskoningDHV)

Eén van de kernopgaven voor Utrecht is “bereikbaar blijven in een beter milieu”. Elektrisch rijden kan een aanzienlijke bijdrage leveren aan ‘schonere en slimmere mobiliteit’ en daarmee de kernopgave helpen realiseren. Elektrisch rijden komt vooralsnog langzaam van de grond door de hogere (werkelijke of gepercipieerde) ‘total cost of ownership’ en door versnippering aan de kant van vraag en aanbod. Vragen zijn daarom:

1. Hoe kunnen we tot komen tot een aantrekkelijk integraal dienstenaanbod voor eindgebruikers?
2. Hoe kunnen we komen tot vraagbundeling, waardoor de kosten van (innovatieve) toepassingen dalen?
3. Hoe kunnen we komen tot slimme business cases en (gebiedsgewijze) projecten?

Een ‘lanceerplatform’ voor het ontwikkelen, testen en uitrollen van concrete concepten kan hierin een versnelling te weeg brengen. Stappen daarin zijn het definiëren van het platform, het verkennen van projecten en partners en keuze voor te testen en uit te rollen concepten. Te betrekken partijen zijn: werkgevers, bedrijvenverenigingen / campusorganisaties, aanbieders van mobiliteitsdiensten, onderzoeks- en opleidingsinstituten, natuur- en milieuorganisaties en lokale overheden en adviesorganisaties.

Nieuwe vormen voor ontwikkeling en beheer van natuur en recreatiegebieden (trekkers: de provinciale natuurorganisaties, contact NMU)

De publieke financiering voor natuur en recreatiegebieden staat onder grote druk, maar het grote publieke belang van deze gebieden staat buiten kijf. Voor het welzijn en de gezondheid van mensen is natuur dicht bij huis van groot belang, en (deels in het verlengde daarvan) ook voor de regionale economie: er wordt indirect veel geld verdiend aan de diensten die de natuur ons levert. Naast de bewustwording van deze economische kant van natuur zien we dat ook de betrokkenheid van mensen bij natuur op allerlei manieren sterk toeneemt en verder uitgebouwd kan worden: als genietter, vrijwilliger, beschermer, etc. De natuurorganisaties willen voortbouwen op deze trends. Zij willen samen met bedrijven en bewoners nieuwe vormen van eigenaarschap, beheer en financiering ontwikkelen. Om zodoende de publieke waarden van natuur met nieuwe sociale en financiële dragers te behouden én verder uit te bouwen. We richten ons daarbij in eerste instantie op de gebieden rond de stad Utrecht. Met gebruikers en “baathebbers” van deze gebieden geven we vorm aan nieuwe vormen van gebiedsontwikkeling, beheer en betrokkenheid. Daarmee komen we tot een bredere maatschappelijke verankering van natuur, een bredere financieringsgrondslag en vooral: tot meer natuur en recreatiegebieden voor mensen dicht bij huis. Op korte termijn werken we een aanpak uit voor een aantal pilotgebieden, in overleg met overheden, bedrijven en bewoners(organisaties).

5. Joris Hogenboom over het vervolg van Utrecht2040

De sleutelprojecten vormen de ruggengraat van het netwerk Utrecht2040 en vormen een van de pijlers van het netwerk. Maar is er meer. Het netwerk functioneert ook als een ontmoetingsplatform, waarin partners met elkaar kennismaken, successen delen en nieuwe ideeën ontwikkelen. Daarnaast fungeert het netwerk ook als podium voor duurzaamheidsinitiatieven in de provincie Utrecht, waarbij onder andere de duurzaamheidsprijs uitgereikt zal worden.

6. Duurzaamheidsprijs 2013

Het netwerk Utrecht 2040 reikt jaarlijks een duurzaamheidsprijs uit aan een initiatief dat een innovatieve oplossing biedt voor één van de urgente onderwerpen van Utrecht 2040.

In 2013 is het onderwerp van de prijs 'transformatie van leegstaand vastgoed'. In de provincie Utrecht staat veel vastgoed leeg, soms al voor langere tijd. Er ligt een opgave om deze gebouwen een duurzame toekomst te geven. De prijs wordt in het najaar van 2013 uitgereikt aan de ondernemer c.q. initiatiefnemer van het beste voorbeeld van een transformatie(plan) voor het oplossen van een hardnekkig geval van substantiële leegstand in de provincie Utrecht. Hiervoor komen zowel uitgevoerde als nog niet uitgevoerde projecten in aanmerking, mits de plannen in een vergevorderd stadium zijn.

7. Afsluiting door Joris Hogenboom

De kerngroep zal de drijvende kracht zijn achter de ontwikkelingen van Utrecht2040 de komende tijd. Maar de kerngroep doet ook een oproep aan de leden van het netwerk om actief mee te doen in sleutelprojecten en aan te geven waar ze verder behoefte aan hebben.

Contact hierover en over andere Utrecht2040 gerelateerde zaken loopt via de coördinator: Jeannine van Bree (j.van.bree@nmu.nl | 030-2567358).

Een sfeerimpressie van de Utrecht2040 netwerkbijeenkomst op 1 maart 2013

